

ROSORNAS KRIG

Förändring inom socialdemokratisk idéutveckling
2000–2020

Abstract

The Swedish Social Democratic Party (SAP) has been defining Swedish politics during the past century. Against the backdrop of an ideological shift to the right in the 1990s, this study aims to investigate if the SAPs understanding of equality has changed over the past twenty years. The purpose is to show if there has been an alteration within the SAP. The study itself is a descriptive idea analysis where three ideal types of equality are constructed. Over two hundred articles from the magazine Tiden has been systematized with the help of an analysis scheme, specially constructed for this essay. The study does not show any consistent change in equality, within the SAP over the last twenty years, which makes it impossible to tell if the SAP has altered to the left or to the right. Rather, the study shows inconsistency in the SAPs conception of equality, leading to the conclusion that there rather is an ongoing war of roses than a shift to either left or right.

Nyckelord: SAP, förändring, jämlikhet, beskrivande idéanalys, Tiden

Antal ord: 9288

Innehållsförteckning

1. Introduktion	1
1.1 Syfte, frågeställning och disposition.....	1
1.2 SAP inom svensk politik.....	2
1.2.1 Vad är Socialdemokrati?.....	2
1.3 Socialdemokratin i förändring	3
2. Teori	6
2.1 Vad är jämlikhet?.....	6
2.1.1 Jämlikhet som ”Lika möjligheter”	7
2.1.2 Jämlikhet som ”Lika resurser”	7
2.1.3 Jämlikhet som ”Lika utfall”	9
2.2 Vad faller utanför idealtyperna?	10
3. Metod	11
3.1 Beskrivande idéanalys	11
3.1.1 Kodningsprocessen	11
3.2 Analysschema	12
3.3 Avgränsningar.....	14
3.3.1 Material.....	15
4. Resultat och analys	16
4.1 Individsyn	16
4.2 Frihetssyn.....	17
4.3 Syn på omfördelning.....	18
4.4 Omfördelningsprincip	19
4.5 Sammanfattning och Jämlikhet som ”lika resurser”	20
5. Slutsats	22
5.1 Rosornas krig.....	22
5.1.1 Vidare forskning	22
Referenser	24
Bilaga 1	27

1. Introduktion

Studien tar avstamp efter att tidigare forskning visar på en ”högervåg” inom Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti (i fortsättningen SAP) under 1990-talet. Syftet är att påvisa en eventuell förändring i SAPs jämlikhetssyn under 2000-talet. Jämlikhet används i uppsatsen som ett kärnvärde för att kunna ta avstamp där Giddens med flera slutar och visa på eventuell förändring under 2000-talet. Idealtyperna som presenteras nedan utgör verktyg för att kunna visa på en eventuell förändring.

Frihet, jämlikhet och solidaritet är begrepp som har en särskild betydelse inom Socialdemokratin¹. Begrepp som jämlikhet och rättvisa kan karakteriseras som demokratins substansvärden varav det finns en strikt värdeladdning i dessa begrepp. Med reservation för att det är svårt att definiera jämlikhet och dra upp vattentäta skott mot rättvisa. Givetvis går det att argumentera för att jämlikhet även står i förbindelse med andra värden såsom frihet, inte minst hos liberala och nyliberala ideologer. SAP har haft regeringsmakten största delen av det senaste århundradet varigenom partiets inflytande på svensk politik har varit stort och SAPs idéutveckling har kommit att prägla Sveriges politiska landskap (jmf. Rothstein 1996).

1.1 Syfte, frågeställning och disposition

Syftet med denna undersökning är att visa på en förändring av jämlikhet inom socialdemokratisk idéutveckling snarare än inom praktik (reformer) under en tidsperiod på tjugo år. Undersökningen kan dock även resultera i att det inte går att påvisa någon förskjutning. Visar undersökningen att det inte skett något så är det också ett svar på frågeställningen som konkret lyder:

Har jämlikhetssynen förändrats, inom SAPs idéutveckling, det senaste två decennierna?

Uppsatsen inleds med att introducera SAP och visa på studiens relevans varefter förändringen inom socialdemokratisk idéutveckling fram till 1990-talet diskuteras som bakgrund för denna studie. I kapitel 2 och 3 presenteras det teoretiska ramverket uppdelat i tre idealtyper av jämlikhet för att sen gå över till att motivera centrala metodologiska överväganden samt konstruera ett analyschema för att mäta en eventuell förändring mellan idealtyperna. Konstruktionen av

¹ Utgör ett eget avsnitt i SAPs partiprogram från 2013.

analysenschema utgör tillika operationaliseringarna av jämlikhet då idealtyperna görs mätbara. Analysen är upplagd i enlighet med det teoretiska ramverk som byggs i kapitel 3 och avslutas med en sammanfattning av samtliga fyra frågor som används i ramverket. Slutligen dras två slutsatser varav den senare leder över på vidare forskning.

1.2 SAP inom svensk politik

Socialdemokratin har dominerat svensk politik sedan den ekonomiska krisen på 1930-talet (Svensson 1994, s. 9; Tilton 1990, s. 2). Bortsett från kortare avbrott för högerregeringar i form av Fälldin I, II, III, Ullsten, Bildt samt Reinfeldt I-II har SAP haft regeringsmakten sedan mitten på 1930-talet. SAP har starka band till arbetarrörelsen och inte minst till LO² (Tilton 1990, s. 2). Under denna tid, medan SAP haft en hegemonisk ställning i svensk politik, byggdes välfärdsstaten varigenom SAP fick ett starkt inflytande över samhällets struktur (Rothstein 1996, s. 5). Detta blir tydligt genom att lyfta fram HSB³, ABF⁴, Folkets hus, Folkets park och andra organisationer och föreningar som har direkt anknytning till SAP (Tilton 1990, s. 3). Därutöver så stödjer organisationer som HRF⁵ och PRO⁶ informellt SAP (ibid.). Därav är den socialdemokratiska idéutvecklingen en viktig grundbult för att kunna förstå svensk politik (Tilton 1990, s. 14). I synnerhet jämlikhet eftersom det utgör en av SAPs grundpelare (Wennerhag & Gustavsson 2010, s. 24).

Socialdemokratiens starka ställning inom svensk politik är skäl nog att intressera sig för deras idéutveckling (jmf. Rothstein 1996, s. 3). Den inomvetenskapliga relevansen beror dels på att ”inferera” med materialet (jmf. Beckman 2005, s. 50), dels på att denna studie tar vid där tidigare forskning upphör. Således kompletterar studien nuvarande forskning som utgår från partiprogram, uttalanden och motioner (jmf. Åhlén 2018).

1.2.1 Vad är Socialdemokrati?

Det är svårt att hävda en klar definition av socialdemokrati och socialism. Istället kan allmänt sägas att den svenska socialdemokratin bygger på folklig solidaritet och rättsmedvetenhet samt att den låtit sig inspireras av Marx (Bengtsson m.fl. 1992, s. 55). Det går dock att urskilja två huvudskolor där den ena är mer frihetligt och individuellt orienterad (Bengtsson m.fl. 1992, s. 57). Den andra skolan är funktionssocialismen som strävar efter ordning och planering (ibid.). I denna uppsats tas avstamp ifrån funktionssocialismen och därmed i det tankegods som

² Landsorganisationen.

³ Kooperativ bostadsrörelse.

⁴ Arbetarnas bildningsförbund.

⁵ Hotell och restaurangfacket.

⁶ Pensionärernas riksorganisation.

lyfts fram av Nils Karleby, vars skrifter om det tidiga 1900-talets funktionsocialism har influerat såväl Tage Erlander som Ingvar Carlsson.

Funktionsocialismens människosyn bygger på att se kollektivet snarare än individen (Karleby 1926, s. 35). För att förtydliga så handlar det om att när produktionen övergick till stordrift, med andra ord industrialiseringen, så länkades alla människor samman (ibid.). Ett av socialdemokratins starkaste särdrag är dock kritiken mot naturrättstanken (Karleby 1926, s. 40; Jmf. Friedman & Friedman 1979; jmf. Hayek 1959; jmf. Nozick 1974). Detta går även i linje med socialismens kollektivism beskriven ovan. På grund av detta förespråkar också socialdemokratin ett kollektivt ägande av produktionsmedlen⁷ (Karleby 1926, s. 73). Dock har detta kollektiva ägande inte ett egenvärde⁸ utan snarare ett externt värde varför det inte eftersträvas som självändamål (ibid.). Kollektivt ägande förespråkas för att uppnå andra värden, exemplifierat av motståndet mot privata aktörer inom vården där man ser ett förstatligande som nödvändigt för att kunna uppnå ett överordnat värde om lika vård oavsett till vilken vårdcentral patienten går.

Med andra ord är funktionsocialismens delmål med kollektiviserat ägande egentligen bara att uppnå en form av jämlikhet som ”lika utfall”. Karleby uttrycker det som ”rättvis” fördelning (Karleby 1926, s. 79). Detta kan tolkas som ett uttryck för de bevingade orden ”av envar efter förmåga, åt envar efter behov”⁹.

Huvudanledningen till att socialdemokratin har lyckats så bra jämfört med den demokratiska socialismen och möjligtvis varför den haft så stora framgångar under 1900-talets mitt är för att kapitalismen inte bekämpas fullt ut (Berman 2010, s. 48). Socialismen hävdar att det inte är möjligt att dra fördelar av kapitalismen och att den därvidlag skall nedkämpas (Berman 2010, s. 50). Socialdemokratin däremot använder de delar som är positiva till sin fördel och motverkar de negativa effekterna av kapitalismen (ibid.). Därmed även sagt att Karleby utgör en tidig influens till socialdemokratin, med funktionsocialism menas inte den socialdemokrati som observeras inom SAP idag.

1.3 Socialdemokratin i förändring

Uppsatsen tar vid där Giddens slutar för att utveckla forskningsfältet och svara på frågan om det skett någon förändring efter Giddens och i sådana fall på vilket sätt. Således utgör de tidigare teoretiker som presenteras nedan tidigare forskning. SAP har nått framgångarna med välfärdsstaten genom sin starka inriktning på socialpolitik (Svensson 1994, s. 14). Inte minst ”folkhemmet” som växte fram under Per-Albin Hansson, som siktade på att bygga ut välfärdsstaten och tillhandahålla medborgarna högkvalitativ offentlig service (ibid.). Visionen från

⁷ Läsaren bör notera att det är 1920-talets funktionsocialism/socialdemokrati som Karleby diskuterar, inte den det tankegods som SAP driver idag.

⁸ Från engelskan *intrinsic value*.

⁹ Upphovsman okänd men ”åt envar efter hans behov” används av Karl Marx i hans kritik mot Gothaprogrammet.

Hansson's sida innebar att samhället skulle bli ett gott hem där ”gemensamhet och samkänsla” skrevs högt och ekonomisk jämlikhet mellan medborgarna var målet (Berman 2010, s. 45).

Socialdemokratin förutsätter social jämlikhet för att kunna upprätthålla demokratin då det, i grund och botten, för med sig att varje medborgare kan påverka politiken (Wennerhag & Gustavsson 2010, s. 24). Tanken är att demokratiskt deltagande förutsätter jämlikhet, medan ekonomisk splittring och segregation (ojämlikhet) skadar demokratiskt deltagande (ibid.). Wennerhag & Gustavsson menar att det uppstod en jämlikhetskris på 1960 och 1970-talen där socialdemokratin fick kritik från vänster för att vara allt för homogen och exkluderande (Wennerhag & Gustavsson 2010, s. 27). Under 1970-talet kom rop från nyliberaler och högern att den sociala jämlikheten inom socialdemokratin var allt för långtgående, de tyckte att den ekonomiska utjämningen tillskrevs för stor roll, och begränsade den ekonomiska utvecklingen (ibid; Boréus 1994, s. 60).

Under 1980-talet gick SAP från ”folkhemsideologin” till att eftersträva en ”tredje väg” vilket i en svensk kontext sammanfaller med avreglerings- och privatiseringsreformer, d.v.s. SAP rör sig närmare nyliberalismen (Karlsson 2010, s. 52; Bengtsson & Nyström 2010, s. 90; Bengtsson m.fl. 1992, s. 31). Genom att SAP slagit in på en ”tredje väg” och närmat sig nyliberalismen kan man ifrågasätta om socialdemokratin är sig själv trogen (Bengtsson & Nyström 2010, s. 100; Bengtsson m.fl. 1992, s. 16). Ett årtal att ta fasta på är 1982 då SAP övergav Keynesianismen¹⁰ och därav närmade sig nyliberalers finanspolitik (Bengtsson & Nyström 2010, s. 102; Bengtsson m.fl. 1992, s. 31). Socialdemokratins idéutveckling sker givetvis inte i ett vakuum, samhällets förändring, globaliseringen och teknologisk utveckling gör att ideologin måste reformeras och utvecklas. Klassammansättningen i samhället har förändrats där arbetarklass går över till att bli medelklass¹¹ under det senaste seklet (Rothstein 1996, s. 7). Socialdemokraterna har drivit olika reformer för att gynna dessa olika grupper i samhället (ibid.).

”Tredje vägen” är en ny variant av socialdemokrati som varken är nyliberalism eller klassisk funktionssocialism (Giddens 1998, s. 35), vilket således anspelar på ett nytt vägval SAP har gjort. Giddens pekar ut fem problemområden som ”tredje vägen” syftar till att lösa (Giddens 1998, s. 37).

- Globalisering
- Individualismen
- Vänster och höger
- Politikens arena
- Ekologiska frågor

Utan att gå in på djupet på varje problemområde skall sägas att ”tredje vägen” ställer sig positiv till globaliseringen (Giddens 1998, s. 72). Trots detta är SAP sig trogna

¹⁰ D.v.s. en aktiv stabiliseringspolitik där staten motarbetar fluktuationer och strävar efter hög och jämn sysselsättning (se Fregert & Jonung 2018).

¹¹ Förändring från ”blue-collar” till ”white-collar” enligt Rothstein.

i att det inte är ett stöd för frihandel vilket i sin tur belyser att socialdemokratin har slagit in på en medelväg, mellan klassisk funktionssocialism och nyliberalism (Giddens 1998, s. 73). Jämlikheten är fortfarande viktig och knyts även hos Giddens till rättvisa, dock kan just ökad jämlikhet stävja den negativa friheten (ibid.). Inom socialdemokratin är dock detta ingen motsägelse eftersom jämlikhet går hand i hand med positiv frihet (ibid.). Genom ”tredje vägen”, och att socialdemokratin närmast sig nyliberalismen har även ”jämlikhet i möjligheter” blivit mer och mer framträdande i samhället (Giddens 1998, s. 112).

Under 1990-talet såg SAP ett tapp i väljaropinionen och regeringsmakten landade hos högern och Bildt vilket aktualiserade frågan om det går att förändra socialdemokratin (Bengtsson m.fl. 1992, s. 21). 1998, två år innan denna studie tar vid, är det inte tydligt vad socialdemokrati faktiskt innebär (Giddens 1998, s. 33). Socialdemokratin har lämnat den klassiska funktionssocialismen bakom sig men inte anammat nyliberalismen varigenom det inte står klart vad SAP egentligen vill (ibid.). Klart står dock att socialdemokratin har förändrats och är på ny kurs, en ”tredje väg” sedan 1990-talet.

2. Teori

2.1 Vad är jämlikhet?

Är det möjligt att entydigt definiera jämlikhet? Knappast skulle antagligen Bergström, Friedman & Friedman eller Tilton hävda. Elementärt för samtliga definitioner av jämlikhet är dock att det har koppling till fördelningspolitik (Bergström 1993, s. 76). Oavsett idealtyp handlar jämlikhet om att uppnå en jämlik fördelning, antingen av materiella ting såsom ekonomiskt välstånd, eller genom fördelning av möjligheter och kunskap (ibid.). Socialdemokraterna och vänstern har inte monopol på jämlikhetsfrågor (Bergström 1993, s. 28). Betoningen på fördelning gör att jämlikhet ofta används synonymt med rättvisa, inte minst inom socialdemokratin (Bergström 1993 s. 76; Hadenius 1990, s. 34; Boréus 1994, s. 308). Fördelning i detta sammanhang syftar inte enbart på skattepolitik utan avser fördelning av både materiella och immateriella värden.

Denna uppsats bygger på en stor mängd skrifter kring rättvisa, frihet och jämlikhet inom olika sektorer. Merparten stora teoretiker på området definierar tre idealtyper av jämlikhet som kommer diskuteras nedan var för sig för att konstruera idealtyperna som används i denna studie. Syftet med detta är dock inte att normativt ta ställning kring vilken idealtyp som är mer eller mindre önskvärd utan meningen är att läsaren skall förstå hur idealtyperna avgränsas mot varandra samt hur de är kopplade till kringliggande begrepp. Särskild diskussion förs även om rättvisepprinciper mellan olika teoretiker för att avgränsa idealtyperna sinsemellan. Dessutom lyfts argument för och emot idealtyperna fram så att läsaren kan forma sig en bild av vad idealtyperna innebär, så att det är möjligt att följa resonemanget kring förskjutningen inom SAP i ett senare skede.

Brommeson delar in idealtyper medelst grundläggande antaganden för idealtyperna ifråga, så kallade postulat (Brommesson 2007, s. 67). Det är endast delvis möjligt, utifrån idealtyper av jämlikhet, men det går att urskilja postulat även här. Exempelvis uppvisar ”lika möjligheter” en positiv människosyn i den bemärkelsen att man ser var individ som sin egen lyckas smed. Detta sammanhänger givetvis med att ”lika möjligheter” är nära förbundet med liberalism, nyliberalism och inte minst negativ frihet (se Friedman & Friedman 1979; Nozick 1974). Dock är abstraktionsnivån i denna uppsats lägre än hos Brommeson varigenom skillnaderna i postulat mellan idealtyperna inte är lika tydliga (jmf. Brommeson 2007, s. 65).

2.1.1 Jämlikhet som "Lika möjligheter"

Lika möjligheter syftar på att alla medborgare skall ha samma möjligheter att uppnå ett visst mål. Det betyder inte att alla medborgare tillskrivs samma förmåga eller att de med lägre fallenhet, för att uppnå målet, blir kompenserade. En definition som om möjligt är ännu tydligare är "formellt lika möjligheter" som just syftar på jämlikhet som kan liknas vid likhet inför lagen (Badersten & Gustavsson 2015, s. 63).

Boréus uttrycker det talande som en "karriär öppen för alla" (Boréus 1994, s. 290). Detta knyter således an till Badersten & Gustavssons tydliga definition genom att understryka att alla individer skall ha samma möjligheter, i teorin. För att exemplifiera, ta ett barn som inte pratar svenska och ett som gör. Bortsett från modersmålet är allt annat lika. Båda barnen erbjuds exakt samma skolgång, men barnet som inte pratar svenska kan inte delta i undervisningen och behöver lite hjälp. Det hela resulterar i att det svensktalande barnet kommer mycket längre i sin skolgång baserat på premissen om en "karriären öppen" där båda barnen, i teorin, har formellt samma rätt till skolgång. För att lämna det fiktiva kan den svenska diskrimineringslagstiftningen ge exempel, som när den resulterar i att anställningsärenden just är "formellt lika" d.v.s. "lika möjligheter" (SFS 2008:567). Att närma sig idealtypen "lika möjligheter" är således att se som väldigt oambitiöst, då det inte innefattar så mycket åtgärder från politikens sida (Boréus 1994, s. 78).

Nyliberaler ansluter sig oftast till förståelsen av jämlikhet som "lika möjligheter" och kopplar det till rättvisa och frihet (jmf. Nozick 1974; Hayek 1959) vilket även Socialdemokrater gör. Dock går nyliberaler utöver det och menar att jämlikhet i bemärkelsen "lika möjligheter" är det enda som är förenligt med frihet (Hadenius 1990, s. 72). Frihet delas upp i *negativ frihet*¹² och *positiv frihet*¹³ där det är den negativa friheten som nyliberaler strävar efter och som således även influerar deras förståelse av jämlikhet. Eftersom människor av naturen är olika går det inte heller att hävda, från nyliberalt håll, att man med fördelningspolitik kan uppnå jämlikhet (Friedman & Friedman 1979, s. 294). Nozick är inne på samma spår som Friedman & Friedman i bemärkelsen att han lyfter fram ofriheten som uppstår vid fördelningspolitik (se Nozick 1974). När det kommer till analys-schemat som konstrueras nedan så visar jämlikhet som "lika möjligheter" en sväng åt höger eftersom antagandet görs att nyliberalism är höger.

2.1.2 Jämlikhet som "Lika resurser"

Badersten & Gustavsson ger en tydlig men något omständlig definition i form av "jämlikhet som faktiskt lika möjligheter" vilket är en utvidgning av den föregående idealtypen (Badersten & Gustavsson 2015, s. 63). Således går den utöver likheten inför lagen och syftar till "faktiskt lika möjligheter". John Stuart Mill gör en viktig distinktion genom att lika fall skall behandlas lika, varigenom jämlikhet går att

¹² Frihet "från något".

¹³ Frihet "till något".

koppla till individens förtjänst (Mill i Bauhn 2015, s. 10). I Equalities delar Douglas Rae upp ”lika möjligheter” (som dock syftar till ”lika resurser” i den terminologi som används i denna uppsats) som ”lika utsikter” att nå framgång¹⁴ och ”lika verktyg”¹⁵ (Rae 1981, s. 66). ”Lika utsikter” till framgång trycker just på lika möjligheter för parterna samt att sannolikheten för att lyckas är lika (Rae 1981, s. 67), den ena parten skall således inte ha mindre chans att lyckas redan från början. ”Lika verktyg” betyder att samma redskap skall vara tillgängliga för alla parterna (Rae 1981, s. 81).

Jämlikhet som ”lika resurser” har även samma betydelse som Walzers definition av *enkel rättvisa*¹⁶ (Bergström 1993, s. 79; Walzer 1983, s. 14). Definitionen av ”enkel rättvisa” håller inte då marknadskrafterna driver fram ojämlikhet (ibid.). Således kan orättvisor inte undvikas men orättvisor kan vara acceptabla (Walzer 1983, s. 15). Här lutar sig Walzer mot Rawls resonemang om den andra principen för rättvisa som säger att orättvisor är acceptabla förutsatt att de är till allas fördel, eller snarare till fördel för den mest utsatta gruppen¹⁷ (Rawls 1972, s. 61). Därav går det att koppla idealtypen ”lika resurser” till ett relativt stort mått av omfördelning, av såväl materiella som immateriella resurser. Typfallet som lyfts fram är inkomstfördelning som även om den aldrig går att göra ”rättvis” går att acceptera då alla medborgare gynnas av omfördelningen (ibid.). Exempelvis vore det även möjligt att med ledning av Rawls och Walzer förespråka positiv särbehandling/kvotering för att uppnå ett mångfaldspolitiskt mål.

För att återgå till de två barnen i skolan. Det finns fortfarande samma formella regler om lika skolgång men nu tillämpas ”lika resurser” vilket innebär att barnen har ”reellt sett lika möjligheter”. Detta betyder att barnet som inte pratar svenska i praktiken får ta del av fler lärarledda timmar för att kompensera. Det säger dock inget om vem av de båda barnen som får högst betyg eller kommer in på sin drömutbildning utan endast att fördelningen skall fungera så att förutsättningarna är lika, inte endast i teorin. Således får det icke svensktalande barnet modersmålsundervisning, hjälp med läxorna eller göra vissa prov på engelska (om vi nu antar att det är modersmål). Målet är att alla barn skall ha samma möjligheter, inte bara i teorin, utan också i praktiken. Detta är ingen kontroversiell hållning inom svensk utbildningspolitik (Bergström 1993, s. 81).

Som kort parentes skall sägas att en omfördelning av välstånd inte är till allas fördel i absolut bemärkelse, det är *contradictio in adiecto*. Tar man 100 kr från någon som har 1000 kr och ger till någon som endast har 200 kr så är det en ökning för den mindre gynnade på 50% medan den som blir av med 100 kr endast gör en förlust på -10%. Det går således inte att hävda att alla gynnas i absoluta tal av omfördelningen men Rawls syftar mer på att det skall vara en acceptabel orättvisa. Vilket gör att det är möjligt att hävda att det blir mer rättvist med denna typ av omfördelning (jmf. Badersten & Gustavsson 2015), utifrån jämlikhet som ”lika resurser”.

¹⁴ Fritt från engelskan *Prospekt – regarding equal opportunity*.

¹⁵ Fritt från engelskan *Means – regarding equal opportunity*.

¹⁶ Följer Bergströms översättning från engelskans *Simple Equality*.

¹⁷ Sammanfaller med Raes omfördelningskriterium ”maximin” (jmf. Rae 1981).

För att återvända till Rawls andra princip för rättvisa så förkastas Mills tankegångar om förtjänst som en förutsättning för jämlikhet som "lika resurser" och han kritiserar även tanken om en "karriär öppen för alla" då förtjänsten följer av talang (Rawls 1972, s. 83). Talang beror enligt Rawls på slumpen (Rawls 1972, s. 84), varav det inte går att göra det till en förutsättning för jämlikhet eftersom det skulle göra jämlikhet slumpmässig. Istället styrker Rawls sin argumentation med *okunnighetens slöja*¹⁸, vilket betyder att ingen vet vilken grupp i samhället hen tillhör eller vilka talanger hen besitter varvid hen kommer förespråka en fördelning som gynnar de som har det sämst ställt (Rawls 1972, s. 137–140). Rae kritiserar dock Rawls tankegångar genom att hävda att Rawls trots allt fokuserar på förtjänst och att resultatet av hans andra princip för rättvisa blir en form av segregerad "lika resurser" där olika resurser finns inom olika samhällsgrupper med olika förutsättningar (Rae 1981, s. 72). Dock kan Raes kritik ses som missriktad då Rawls senare utgår från att fördelningen skall gynna de minst gynnade oavsett förutsättningar och begåvning. Jämlikhet som "lika resurser" är knutet till just en mer positiv frihetssyn genom att resurserna skall fördelas så att den minst gynnade får fördelar. Detta inbegriper omfördelningsprinciper såväl som den individsyn företrädare för jämlikhet som "lika resurser" har.

2.1.3 Jämlikhet som "Lika utfall"

Jämlikhet som "lika utfall" är den idealtyp av jämlikhet som är mest långtgående genom att det är resultatet, d.v.s. de materiella och immateriella tillgångar varje individ besitter som skall vara absolut lika (Hadenius 1990, s. 54). Rae problematiserar jämlikhet som "lika utfall" genom att ställa upp två kriterier i form av "maximin", som syftar till att maximera det lägsta med vilket avses att all omfördelning som gynnar de som har minst är rättvis. "Maximin" kriteriet känns igen då det återfinns i Rawls tankar kring rättvisa (Rae 1981, s. 110; jmf. Rawls 1972). Det andra kriteriet, "minimax" innebär att minimera för de som har mest (Rae 1981, s. 112). Enligt "minimax" är fördelningen rättvis när den minskar klyftorna genom att missgynna den som har mest (ibid.). Kriteriet "maximin" faller inom jämlikhet som "lika resurser" medan det inte spelar någon roll om fördelningen sker enligt "minimax" eller "maximin" för jämlikhet som "lika utfall". "Minimax" kriteriet kan sägas bygga på avundsjuka (ibid; Hadenius 1990, s. 55).

Detta exemplifieras med barnen i skolan. De två barnen har olika förutsättningar och kommer således få olika utfall utan inblandning utifrån. Det viktiga för jämlikhet som "lika utfall" är härvid resultatet, d.v.s. om barnen tar examen med lika bra betyg. Således skulle man antingen kunna argumentera för att barnet som inte talar svenska skall få så mycket extrahjälp att hens resultat är lika som för svenska barn alternativt skulle man kunna argumentera för att man inte betygsätter barnen alls. Ett reellt exempel som liknar detta är vad som hände i DDR¹⁹. Ända

¹⁸ *The Veil of Ignorance* i original (Rawls 1972).

¹⁹ Deutsche Demokratische Republik översatt: Östtyskland.

fram till 1989 drevs socialistisk pedagogik under ledning av bl.a. utbildningsminister Margot Honecker som innebar att högre utbildning förbehölls studenter med rötter i arbetarklassen (Anweiler 1994, s. 74). Den socialistiska pedagogiken kan sägas vara uttryck för att på politisk väg sträva mot "lika utfall" där man vill fördela immateriella värden, bildning, jämnt i samhället.

Nyliberalismen har likt antytt i början av detta kapitel inte många beröringspunkter med jämlikhet som "lika utfall", men det kan ändå vara värt att poängtera deras ställning. Åtgärder som syftar till att öka jämlikhet enligt "lika utfall" minskar friheten (Friedman & Friedman 1979, s. 300). I sin tur är ju frågan vem som får avgöra vad som skall omfördelas, vilka behov som skall tillgodoses, vilket gör att det alltid blir orättvist (ibid.). Därutöver blir det godtyckligt, ur en nyliberal ståndpunkt, eftersom någon, i det här fallet staten, avgör hur ett lika utfall skall se ut (ibid.). Jämlikhet som "lika utfall" kan ses som en vänsteruppfattning i bemärkelsen att den förespråkar stor omfördelning och positiv frihet där kollektivet sätts före individen.

2.2 Vad faller utanför idealtyperna?

Walzer pekar på att det inte finns någon omfördelningsprincip, och därav idealtyp av jämlikhet, som lämpar sig bäst i alla lägen utan omfördelningsprinciperna lämpar sig i varierande grad i förhållande till olika politikområden (Walzer 1983, s. 21). Walzers pekar på tre fördelningsprinciper som är avgörande för "legitim jämlikhet" inom olika områden/sfärer (ibid.). Den första principen är *fri marknad*²⁰ vilket är nära knutet till jämlikhet som "lika möjligheter" då det inte siktar mot en viss fördelning utan låter det ske efter marknadens principer (ibid.). Hans andra omfördelningsprincip är *förtjänst* som är mer långtgående än fri marknad men inte lika långtgående som *behov* varav det är en medelväg (Walzer 1983, s. 24). Walzers tredje omfördelningsprincip är *behov* vilket går att koppla ihop med marxism (Walzer 1983, s. 25) och jämlikhet som "lika utfall". Anledningen till att Walzers omfördelningsprinciper lyfts fram särskilt är att de ger understöd till de avgränsningar som har gjorts i uppsatsen genom att inte fokusera strikt på samhällssfärer utan problematisera förskjutningen utifrån flera sfärer.

²⁰ Walzer använder begreppen *Free Exchange*, *Desert*, och *Need*.

3. Metod

3.1 Beskrivande idéanalys

Undersökningen syftar inte till att förklara eller rättfärdiga en eventuell förändring utan syftet är endast att påvisa, att beskriva, en förändring (jmf. Beckman 2005, s. 50). Således är uppsatsen en form av beskrivande idéanalys (se Vedung 1977; jmf. Vedung 2018). Det verktyg som används för att påvisa en eventuell förändring är de ovan presenterade idealtyperna av jämlikhet.

Därav är förändringen även kopplad till ett höger-vänster perspektiv vilket möjliggör att dra slutsatser om SAP har fortsatt på en ”högervåg” eller kanske snarare gått längre åt vänster. De tre idealtyperna är inte huggna i sten, ingen socialdemokrat passar in på en idealtyp till fullo men det är inte heller syftet, syftet är att visa på en eventuell förändring, inte en överensstämmelse (Teorell & Svensson 2007, s. 38; Bergström & Boréus 2012, s. 150). Idealtyperna utgör en tankekonstruktion som är skapad för att kunna jämföra och förtydliga verkligheten och uttala sig om SAP (Strömgren 2007, s. 27). Således möjliggör idéanalysen samt den höga precisionen i idealtyperna att förändringen av SAPs jämlikhetssyn vid de olika tidpunkterna fångas upp (jmf. Bergström & Boréus 2012, s. 151).

3.1.1 Kodningsprocessen

Kodningen görs med hjälp av analyschemat som konstrueras i avsnitt 3.2. Samtliga artiklar kodas med A, B eller C under alla fyra frågor. Detta då bokstäverna är knutna till idealtyperna (se 3.2). Frågorna i sin tur är noga valda för att fånga upp skillnader mellan de tre idealtyperna vilket preciseras i avsnitt 3.2. Således fångas förändringen upp i samtliga perspektiv som tillsammans utgör den jämlikhetssyn som artikeln ifråga ger uttryck för. Det görs en sammanlagd bedömning för att avgöra till vilken idealtyp av jämlikhet själva artikeln i sin helhet skall kodas som. Exempelvis en artikel som kodas B, B, B, C utifrån de fyra frågorna hamnar närmast idealtypen jämlikhet som ”lika resurser”. Detta görs på samtliga 244 artiklar från 2000–2020.

Ett alternativt tillvägagångssätt vore att använda sig av en form av deskriptiv statistik och räkna fram andelen av en viss idealtyp under ett visst år och sedan jämföra dessa procentsatser. Även om det inte handlar om frekvensen av ett visst ord eller begrepp så blir en studie som genomförs med detta upplägg tämligen kvantitativt varav det inte går att tolka på det sätt som nu görs i studien.

Det kan härvid bli frestande att använda deskriptiv statistik genom att sätta siffervärden på de olika idealtyperna och räkna fram ett medelvärde för varje år. Sedan skulle det bara vara att göra ett spridningsdiagram och lägga en regressionslinje för att se förändringen. Då skulle studien istället få karaktären av en kvantitativ innehållsanalys vilket inte skulle uppfylla syftet. Det går inte att gradera idealtyperna varför det vore omöjligt att ge idealtyperna siffervärden och räkna ut ett medelvärde. Det skulle bli fel att hävda att jämlikhet som ”lika möjligheter” är ett och jämlikhet som ”lika utfall” är tre då detta skulle innebära att jämlikhet som ”lika utfall” är tre gånger så mycket värt som ”lika möjligheter”. Analysen har ett mer tolkande inslag varav det är en kvalitativ textanalys snarare än en kvantitativ innehållsanalys (Teorell & Svensson 2007, s. 265). I analyskapitlet lyfts först varje fråga på y-axeln var för sig och sen avslutas med att lyfta blicken och se helhetsintrycket. Intersubjektivitetsproblem undviks genom att göra tolkningen utifrån helhetsintrycket som visas med hjälp av citat i kapitel 4.

3.2 Analysschema

Studien syftar till att påvisa en eventuell förändring som fångas utifrån de tre idealtyperna av jämlikhet. Jämlikhet som ”lika möjligheter” kopplas till nyliberalism och höger, ”lika resurser” utgör en medelväg medan jämlikhet som ”lika utfall” kopplas åt vänster. Genom att använda en egenkonstruerad tolkningsram med fyra frågor på y-axeln som var och en knyts till en idealtyp, framträder en detaljerad kodning av varje artikel som sedan tolkas. På c-axeln i analyschemat mäts de tre idealtyperna, från ”lika möjligheter” över ”lika resurser” till ”lika utfall”. I bilagan mäts ”lika möjligheter” med A, ”lika resurser” med B och ”lika utfall” med C. Anledningen till att siffror undvikits är för att undgå missförståndet om att ”lika utfall” vore tre gånger så jämlikt som ”lika möjligheter”. Eftersom det finns många dimensioner av de olika idealtyperna ställs fyra frågor mot materialet. Svaret på var och en av dessa frågor, som diskuteras en och en nedan, hamnar inom en av idealtyperna vilket gör det möjligt att urskilja en mer nyanserad helhetsbild. De olika frågorna, på y-axeln, är konstruerade för att fånga in olika aspekter utifrån teorin men samtidigt vara beroende av varandra. Frågan om individsyn och frågorna om omfördelning respektive omfördelningsprinciper kopplas till den mer aktörscentrerade frågan om frihetssyn. Således påverkas givetvis omfördelningsfrågan om staten tillskrivs aktörsrollen och skall ansvara för att tillhandahålla positiva friheter. I den anslutande analysen kommer diskuteras kring höger kontra vänster inom SAP vilket görs genom att ”lika möjligheter” knyts till nyliberalism och höger medan ”lika utfall” kopplas till marxism och vänster. Således kommer det vara möjligt att med hjälp av denna analysram säga något om huruvida SAP ändrat sin inriktning i idédebatten.

Individsyn ställs som fråga på y-axeln för att avgöra om det är individen eller kollektivet som står i centrum vilket skiljer det nyliberala högerperspektivet jämlikhet som ”lika möjligheter” från ”lika resurser” och vänsterperspektivet ”lika utfall”. När det gäller jämlikhet som ”lika möjligheter” så argumenteras att den

tyder på att artikeln representerar en ståndpunkt till höger eftersom ståndpunkten inom "lika möjlighet" är nyliberal. Det blir tydligt även här då A ger vid handen att individen och dennes behov sätts i första rummet. B representerar "lika resurser" vilket innebär att fokus fortfarande ligger på individen och vilka speciella förutsättningar som föreligger, men det måste inte innebära att individen i alla lägen sätts i första rummet. Jämlikhet som "lika utfall" betecknas C vilket tar sikte på att kollektivet prioriteras, vilket kan ta sig uttryck i att man ser till gruppen bästa och inte går in på enskilda individer. Exempel på utfallet A är Perjus artikel där det sägs att när alla individer agerar nyttomaximerande så uppnås jämlikhet (Perjus 2001). B syftar exempelvis på att individualisera föräldraförsäkringen vilket visar på att individen på arbetsmarknaden är viktig, inte familjen som kollektiv (se Thoursie 2005). Slutligen är ett exempel på C en artikel där den borgliga regeringens individuella individsyn kritiserar starkt eftersom ingen skall stå själv (Carlén m.fl. 2007).

Vilken frihetssyn som föreligger i artikeln är ett sätt att skilja idealtyperna av jämlikhet åt. Jämlikhet som "lika möjligheter" d.v.s. A ger uttryck för negativ frihet genom sin starka koppling till nyliberalismen. När det gäller B och C är det en gradskillnad då båda markerar en positiv frihetssyn. Ett exempel på "lika möjligheter" är Perssons artikel där man har rätt att slippa andras cigarettök (Persson 2009). Ett typexempel på vad som kategoriseras som B är Elmbrants artikel som argumenterar för att staten har en skyldighet att se till att de som står långt ifrån arbetsmarknaden har chans att komma tillbaka in på densamma (Elmbrant 2009). Vänsterhållningen C visar Bernhardsson då han argumenterar för att välfärden och människors positiva rättigheter måste byggas ut samtidigt som han kritiserar avregleringar (Bernhardsson 2010).

Den tredje frågan på y-axeln utgörs av vilken syn på omfördelning, av både materiella och immateriella resurser artikeln uttrycker. Jämlikhet som "lika möjligheter" utgörs av den nyliberala ståndpunkten att fördelningspolitik inte är önskvärd. När det gäller "lika resurser" och "lika utfall" är båda dessa idealtyper positiva till omfördelning och här dras istället linjen mellan hur positivt inställda artiklarna är samt om den omfördelning som finns idag skall utökas. Ett exempel på utfallet B är Dahls artikel som uttrycker att omfördelning är önskvärd men att den inte skall utökas (Dahl 2017). C däremot visas i Färms artikel som argumenterar för en "radikal omfördelning" (Färm 2019).

Omfördelningsprinciper delas upp enligt Raes "maximin" och "minimax" vilket även har kopplingar till Rawls (se kapitel 2). Jämlikhet som "lika möjligheter" är inte positiv till omfördelning varav båda principerna förkastas, det skall dock sägas att ingen artikel förfäktade denna nyliberala position. Lika resurser förespråkar "maximin" på så sätt att man omfördelar så att de som har det sämst får det så bra som möjligt. Position C förespråkar en stark omfördelning där det inte är relevant vilken av principerna som dominerar. Med andra ord har den som förespråkar C siktat in sig på att minska klyftor oavsett hur. Hållö illustrerar C genom att förespråka hård beskattning av "minikapitalister" och höginkomsttagare (Hållö 2020). Det görs dock en liten modifiering här i form av att utvidga principen om "maximin". Egentligen är dagens skattesystem ett exempel på omfördelning enligt "minimax" genom att skatt betalas i procent och bidrag i kronor. En familj med

höga löner betalar betydligt mer skatt än en familj med låga, medan barnbidraget däremot ligger på samma nivå för båda (utan tillägg).

Frihetssyn, individsyn och hur omfördelning skall utformas är de fyra kärnpunkter som går att extrahera ur litteraturen kring de olika idealtyperna varav dessa fyra frågor lämpar sig bra att lägga över materialet då de har anknytning till teorin. Således går det att skapa en bild av vilken idealtyp varje artikel står närmast och genom att idealtyperna är kopplade till höger och vänster kan man diskutera en eventuell förskjutning och se om det har skett en fortsättning på "högervågen". Förekomsten av A, B och C tolkas och för intersubjektivitetens och transparensens skull ges exempel på kodningen i analyskapitlet.

	<i>Lika möjligheter</i>	<i>Lika resurser</i>	<i>Lika utfall</i>
<i>Individsyn?</i>	Individualism, där människor är lika inför lagen.	Individualism, dock med fokus på omfördelning.	Kollektivism, individens ansvar framhävs inte.
<i>Frihetssyn?</i>	Negativ frihet, frihet från något.	Positiv frihet, välfärdsstat och viss omfördelning för att gynna de svaga.	Positiv frihet, i form av en stark välfärdsstat.
<i>Syn på omfördelning?</i>	Nej, var och en är sin egen lyckas smed, alla är lika inför lagen.	Ja, förutsatt att det är till allas fördel.	Ja, exempelvis höga skatter och väl utbyggt välfärdssystem.
<i>Omfördelningsprincip?</i>	Ingen, principerna förutsätter omfördelning vilket inte är önskvärt.	"Maximin" stärker de som är svagast.	Båda principer leder till jämlikhet.

Tabell 1. Analysschema utifrån idealtyper.

3.3 Avgränsningar

Jämlikhet, som konstateras i teoridelen, är fördelning av värden. Ett problem är vilken eller vilka samhällssfärer fokus skall ligga på (jmf. Walzer 1983). Här uppstår ett vägval mellan att titta över en lång tidsperiod och en samhällssfär eller att undersöka en mycket kortare tidsperiod med en bredare ingång. Denna uppsats har avgränsat sig till att studera jämlikheten brett under två decennier då risken med en mer historisk studie, som bygger på ett visst samhällsområde. Å andra sidan

riskerar studien att bli spretig med de nu valda avgränsningarna men det motverkas genom att studien fokuserar på en väldigt begränsad tidsperiod.

Den andra stora avgränsningen som gjorts är att fokus uteslutande riktas mot tidskriften Tiden. Tidskriften, som ges ut av tankesmedjan Tiden grundades 1908 och är en socialdemokratisk idéutvecklande tidskrift med särskilt fokus på frihets- och jämlikhetsfrågor. Tankesmedjan drivs av SAP, LO och ABF (Tankesmedjan Tiden 2020) och representerar stora delar av arbetarrörelsen vilket gör att den är bredare än ”Aktuellt i politiken” varav den lämpar sig bra för denna studie. Med ledning av Vedungs tredje idéanalytiska steg (se Vedung 1977), definieras vad som ska och vad som inte skall beskrivas, där det kan sägas att de tre idealtyperna utgör en avgränsning. Det som faller utanför kommer således inte att beskrivas. Inte heller det som inte framkommer i de artiklar studien siktar in sig på kommer att ingå i beskrivningen. Således är det som skall beskrivas tydligt avgränsat i form av materialunderlag, tidsperiod och idealtyper.

Anledningen till att inte andra texter, debattinlägg och uttalande från SAP tas med är att undvika att undersökningen blir spretig och intetsägande. Här är det även viktigt att dra upp en metodologisk distinktion där det framgår att studien är aktörscentrerad vilket innebär att SAP genom tidskriften Tiden är i fokus och de tankegoods som förs fram i dessa forum snarare än den idépolitiska debatten i stort (Beckman 2005, s. 17). Mot detta skall kontrasteras idécentrerade studier där idéerna är i fokus snarare än att idéerna förekommer i ett visst forum (ibid.) Intuitivt faller det enkelt att välja partiprogram och valmanifest för denna typ av studier. Problemet med det är att man inte lyckas fånga det intressanta nyansförändringen då partiprogrammen är väldigt grovhuggna och ofta inte är nog precisa. Risker om den vägen valts är därvid att analysverktygen hittar något som inte finns, d.v.s. att materialet är så tunt så att egenskaper och tolkningar projiceras på det för att kunna få fram ett resultat. I kapitel 4, där resultat och analys avhandlas, ges 8 exempel på kodning av idealtyperna jämlikhet som ”lika möjligheter” och ”lika utfall”.

3.3.1 Material

Tidskriften Tiden utgör materialunderlag för analysen så det går givetvis att problematisera att man kanske inte kan göra uttalanden om SAP baserat på en tidskrift, då det kan tyckas vara något snävt. Tiden drivs inte bara av SAP utan även av LO och ABF vilket dock inte måste vara en nackdel när man fångar in det socialdemokratiska tankegodset. Det går att argumentera för att om uppsatsen utgått från riksdagsmotioner hade LO lyst igenom ändå eftersom många höga företrädare för SAP är medlemmar eller har varit medlemmar i LO. Det urval av material som har gjorts blottlägger kopplingen till LO så att det tydligt framgår för läsaren vilka brister som kan tänkas finnas i det valda materialet vilket stärker undersökningen. Det finns det vissa utgåvor av Tiden som har karaktären av temanummer som inte har bäring på jämlikhet. Som exempel på detta kan nämnas utvalda nummer från 2003 och 2004 som endast handlar om Anna Lindh eller vissa nummer i början av 2010-talet som enbart handlar om sverigedemokraternas historia.

4. Resultat och analys

För studien har samtliga nummer av tidskriften Tiden från åren 2000–2020 utgjort underlag och därav lästs. Samtliga nummer har lästs översiktligt med nedslag i, för uppsatsen, relevanta artiklar. Tolkningsramverket som konstrueras ovan används för att koda materialet. Analysschemat bygger på fyra frågor vilka diskuteras var för sig. Varje underrubrik behandlar en av frågorna i kronologisk ordning, år för år för att ge en nyanserad bild av förändringen. I en avslutande del kopplas alla fyra perspektiven ihop varav en helhetsbild utkristalliseras av samtliga fyra frågor.

4.1 Individsyn

Individsynen delas som nämnt i metodkapitlet upp i två typer av individualism och en typ av kollektivism som tillskrivs vardera idealtyperna. Det framgår att det har skett någon form av förändring, om än inte tydlig. Det som är vanligast i artiklarna vid startåret 2000 är att författarna ger uttryck för en individualistisk människosyn genom att urskilja individen ur kollektivet men samtidigt framhålla ett svagt kollektivt tänkande. Redan året efter, 2001, finns det tre artiklar som ger uttryck för en stark individualism utan drag av kollektivism vilket kategoriseras som ”lika möjligheter”. Åren efter riksdagsvalet 2002 fram till 2006 råder en relativt konstant syn på individen som kommer till uttryck genom att SAP, åtminstone i sin idéutveckling återgår till den jämlikhetssyn de hade år 2000 och således tar ett litet steg år vänster. År 2006 är intressant då SAP lutar åt jämlikhet som ”lika utfall”, när det gäller frihetssyn, vilket håller i sig fram till 2015. Således är det indikationer på att SAP gjorde en ”vänstersväng fram till 2015.” Däremot förekommer även ovan nämnda uppfattning under 2016 från vilket år en artikel som ger uttryck för just kollektivism utgör ett typiskt kodningsexempel.

”I stället för att motarbeta antirasister och feminister borde vi föra en konstruktiv diskussion om klass – och hur klass samspelar med andra maktordningar. – Människor i förort och bruksort har mer gemensamt än vad som skiljer dem åt. Prata om det i stället för att ondgöra sig över »identitetspolitik«.” (Mathisen 2016)

Citatet från Mathisen utgör ett typexempel på vad som kodas med C, jämlikhet som ”lika utfall”, eller med andra ord vänster utifrån individsyn. Hans uttalande tolkas som att han kritiserar ytterligare uppdelning och splittring inom arbetarklassen. Således bör arbetarklassen fokusera på en gemensam klasspolitik istället för kulturella skillnader. Detta i sin tur tyder just på att han framhäver den kollektiva identiteten snarare än individuella skillnader inom gruppen. Under 2015 till 2018

sker en ”högervåg” inom individsynen där det blir allt viktigare med individen. Detta går att tydliggöra med ett kort utdrag ur Åhléns artikel från 2018.

”Som en följd av lika möjligheter blir individens val mer fria och konsekvenserna av dem därmed mer förtjänade. Därmed måste också de skillnader som uppstår, inte minst på det ekonomiska planet, accepteras i högre grad.” (Åhlén 2018:1)

Detta är ett exempel som lutar mer åt höger där Åhlén uttrycker att individer måste ha fria val och att skillnaderna som uppstår mellan dessa olika individuella preferenser är berättigade varav individsynen klassificeras som A, jämlikhet som ”lika möjligheter”. Året efter, 2019, går det att hävda att ”lika utfall” är den idealtyp som bäst karakteriserar SAPs individsyn. För att år 2020 luta mer åt det nyliberala hållet igen. Detta visar på att det inte fanns en tydlig linje inom SAP i frihetsfrågan men att jämlikhet som ”lika resurser” trots allt återkommer ofta.

4.2 Frihetssyn

Synen på frihet är den andra frågan som artiklarna ställs emot i analyschemat. År 2000–2004 är det möjligt att hävda att SAP går mot att förespråka positiv frihet. Detta skulle innebära att det sker en förändring åt vänster. Året efter, 2005, sker en stark nyliberalisering genom en tydlig skiftning mot negativ frihet. Två av artiklarna ger tydligt uttryck för en negativ frihet. 2006 skiftar tankarna inom SAP som blir mer vänster för att under åren 2006–2009 ta små kliv åt höger för att slutligen, 2010, ta ett kraftigt kliv mot jämlikhet som ”lika utfall”. ”Vänstervågen” håller i sig till och med 2013 då det sker en kraftig nyliberalisering igen som håller i sig fram till 2018, med undantag för 2016 då positiv frihet väger tungt. En artikel från 2015 får illustrera denna nyliberalisering.

”Vi lovar och försäkrar att aldrig någonsin under några omständigheter arbeta för lägre lön eller på sämre villkor än det vi nu lovar varandra²¹ ... Det kan vara att driva en viss typ av fråga eller anordna en fikadiskussion eller ett seminarium. När evenemanget är registrerat får medlemmen hjälp från förbundet att genomföra det. Det går också att inspireras av vad andra har gjort. ”Fika för rätt lön” var en sådan kampanj – ett inspel för att ta fram en ny lönepolitik.” (Lindholm 2015)

Lindholms artikel kodas som B, jämlikhet som ”lika resurser” då den förvisso uttrycker positiv frihet genom att hon lyfter fram rätten till trygga anställningar, rätten till en rimlig lön och motsätter sig gig-ekonomin med korta sms-anställningar. Dock är det facken som är aktören, i detta fall, och inte staten varav artikeln kodas som B. Det råder en gradskillnad mellan B och C men den starka betoningen av positiv frihet indikerar C, om det inte vore för att denna skyldighet att skapa positiv frihet tillskrivs någon annan än staten, här facken. De senaste två

²¹ Citat av ett fackligt löfte från 1898.

åren, d.v.s. med start 2019 går det att se en förändring åt vänster. Det finns dock flertalet artiklar som uttrycker en frihetssyn som överensstämmer med jämlikhet som ”lika utfall”. Nedan visas just på vad som utgör C gentemot B för att illustrera den gradskillnad som tillämpas i kodningen.

”En bra skola är nyckeln till individens frigörelse. En lyckad skolgång öppnar dörrar. En dålig befäster ärvda ojämlikheter och gör världen mindre... Vår uppgift som politiskt parti är att bygga en skola som ger luft åt dessa elevers drömmar och förutsättningar för professionen att göra sitt bästa. En skola som är en hävstång för bygget av ett friare och mer jämlikt samhälle.” (Stjernfeldt Jammeh 2019)

Ovan är ett typexempel på vad som kodus enligt C, jämlikhet som ”lika utfall”. Staten måste ta sitt ansvar och skjuta till mer pengar till kommunerna som har ansvar för skolan. Idag har kommunen en mängd uppgifter och skall tillhandahålla skola om en friskola slår igen, detta är inte rätt. Till syvende och sist så argumenteras inte för ett förstärkt ansvar av skolan utan snarare för en ökad finansiering där staten tar ett övergripande ansvar. Frihetssynen ligger, trots att det vissa år framkommer tydliga drag av jämlikhet som ”lika utfall” och enstaka artiklar som lutar åt ”lika möjligheter”, överlag närmast ”lika resurser”.

4.3 Syn på omfördelning

Omfördelning fångar in både fördelning av immateriella och materiella värden. Övervägande majoritet av artiklarna fokuserade på omfördelning av materiella värden. Under åren 2000–2006 är SAPs syn på omfördelning relativt konstant som en del av jämlikhet som ”lika resurser”. Dock med undantag för året 2001 då det går att urskilja ett litet steg åt vänster. Efter 2007 och fram till 2013 sker en förändring åt vänster, i bemärkelsen närmare idealtypen ”lika utfall”. År 2009 avviker dock från åren 2007–2013 genom att omfördelning inte förespråkas i lika stor utsträckning. År 2014–2015 har en liknande kodning som 2001 i bemärkelsen att dessa år motsvarar idealtypen jämlikhet som ”lika resurser” men att det lutar mot ett nyliberalt håll. 2016 å sin sida är snarlikt år 2010 varav det går att säga att det sker en svag ”vänstersväng”. 2017 och 2018 sker en återgång till en mer nyliberal hållning vilket exemplifieras nedan.

”De skatteinkomster, som vi ansträngt oss att övertyga människor att bidra till, får inte slösas bort på vinstutdelning. Vårdförden, barnomsorg, skola, sjukvård och äldreomsorg, ska vårdas och utvecklas.” (Dahl 2017)

Birgitta Dahls artikel inför partikongressen 2017 kategoriseras tydligt som B, jämlikhet som ”lika resurser” då hon tydligt förespråkar omfördelning i den utsträckningen som fanns då. Dock så går artikeln inte över mot C som skulle innebära att omfördelningen bör öka. Snarare bör de resurser som redan omfördelas användas på ett bättre, mer effektivt sätt. Slutligen så sker en förskjutning åt vänster under 2019 som håller i sig än idag, även om det fortfarande kan sägas vara

jämlikhet som ”lika resurser” syns tydliga tendenser av ”lika utfall”. Utvecklingen år 2019–2020 illustreras med ett citat från 2016 då det tydligt visar hur C kodas fram.

”Socialdemokratins uppgift är inte heller att ställa utsatta grupper mot varandra... Solidariteten är nyckeln. Håller vi bara ihop, så går det bra. Klasssamhället slår hårt. I Sverige lever många barn i familjer som har svårt att få pengarna att räcka till, ofta med kämpande ensamstående föräldrar som i slutet av månaden får välja mellan mjölk och toapapper.” (Nahragi 2016)

Citatet ovan understryker just en stark syn på omfördelning. Nahragi fokuserar på att arbetarklassen måste stå stark trots andra faktorer som kön och etnisk bakgrund som diskriminerar, detta visar på att ingen av frågorna existerar i ett vakuum utan snarare att de är sammanlänkade och svaren beror på varandra. Dessutom lyfter hon fram de ökade klyftorna och fattigdomsproblematiken inom vissa grupper som måste lösas. Således är detta ett typexempel på ett svar som går i linje med ”lika utfall” och som kodas med C i tabellen i bilaga 1. Generellt sett ligger den syn på omfördelning som kommer till uttryck genom åren närmast jämlikhet som ”lika resurser” med undantag för 2007–2008, där ”lika utfall” är ofta förekommande.

4.4 Omfördelningsprincip

Omfördelningsprincipen är tydligt kopplad till frågan om huruvida omfördelning överhuvudtaget är önskvärt. Fram till 2003 syns en tydlig ”vänstervridning” även om den faller inom jämlikhet som ”lika resurser”, dock blir ”vänsterlutet” mindre påtagligt år för år. 2004 tar SAP ett kliv åt vänster för att hamna i samma läge som de var vid millennieskiftet för att år 2006 gå långt åt det nyliberala hållet. Återigen betyder inte det att SAP definierar jämlikhet som ”lika möjligheter” utan det betyder endast att de ligger närmare denna hållning utifrån vad som kom till uttryck i idédebatten tidigare år. Omfördelningspolitiken inom SAP förändras mot ”lika utfall” under 2008 då det är väldigt många artiklar som uttrycker att det vore önskvärt med en omfördelning enligt ”minimax”. Jämlikhet som ”lika utfall” är väldigt ofta förekommande inom idédebatten fram till 2013 som blir något av en kort brytpunkt då 2014 och 2015 snarare lägger fokus på B, ”lika resurser”. År 2016 förändras dock fokus igen och går tillbaka mot vänster där ”minimax” är vanligt, om än inte lika förekommande som ”maximin”. För intersubjektivitetens skull presenteras nedan ett exempel på en artikel som kodats enligt C, d.v.s. förespråkar ”minimax”.

”Dessutom behövs en rimligare beskattning. Vi kommer inte åt de ökade klyftorna utan en mer rejäl kapitalbeskattning. Fastighetskatten bör ändras så att den fördelar, men också andra saker behöver korrigeras.” (Mathisen 2016)

Mathisens artikel om segregationen i Eskilstuna drar här klart åt vänster genom att idealtypen jämlikhet som ”lika utfall” får fäste genom att ”minmax” förespråkas.

Här skall erinras om definitionen av ”maximin” och ”minimax” i metodkapitlet. Då artikeln genom fastighetsskatt och rejäl kapitalbeskattning vill minska välståndet hos de som i nuläget är mest välbeställda klassificeras det enligt ”minimax”, C. 2017–2018 tar SAP ett steg åt det nyliberala jämfört med 2016, men båda åren är tydligt färjade av jämlikhet som ”lika resurser”. Kodningen för B, jämlikhet som ”lika resurser”, som är väldigt förekommande 2018 visas nedan genom ett citat från Katrin Stjernfeldt Jammeh hämtat ur en artikel från 2020.

”Svenskarna lägger generellt mer än en fjärdedel av sina utgifter på boendet, medan ekonomiskt svaga hushåll i Sverige lägger nästan hälften av sina inkomster på boende... Framför allt saknas det bostäder som människor med lägre inkomster har råd att bo i... Syftet är att utbyta erfarenheter och driva fram lösningar för bostäder överkomliga för flera med ingången är att bostaden är en mänsklig rättighet.” (Stjernfeldt Jammeh 2020)

Genom att hon trycker på att det är för dyrt för låginkomsttagare att bo och att samhället måste göra något för att låginkomsttagare skall ha tillgång till en överkomlig bostad visar detta på idealtypen jämlikhet som ”lika resurser”. Denna bedömning görs då hon argumenterar för att det måste finnas bostäder för de som har det svårt ekonomiskt. Däremot säger hon inget om de som har det bra ekonomiskt skall få det sämre. Hon menar att klyftorna skall minskas genom att hjälpa de som har det sämst vilket tyder på att hon förespråkar en fördelning enligt ”maximin”. Slutligen går SAP åt vänster genom att fler C kodus fram under åren 2019–2020. Generellt sett så ligger omfördelningsprincipen fram till år 2005 närmast ”lika resurser” men från och med 2006 fram till 2017 visas tydliga drag av jämlikhet som ”lika utfall” i artiklarna.

4.5 Sammanfattning och Jämlikhet som ”lika resurser”

Det är en sammanlagd tolkning av samtliga frågor i analys-schemat som ger helhetsbilden, detta allra helst då samtliga fyra frågor på y-axeln hänger ihop med varandra. Frågorna är beroende av varandra, exempelvis om en artikel visar sig vara negativt inställd till omfördelning (A) går det inte att få ett svar där ”minimax” förespråkas eftersom det är en omfördelningsprincip och således förutsätter omfördelning. Däremot går det att se olika trender vissa tidsperioder då artiklarna går betydligt mer mot jämlikhet som ”lika utfall” och vice versa. Dock ligger materialet närmast idealtypen jämlikhet som ”lika resurser” i stort sett hela tiden.

En sak som går att säga generellt är att det ofta sker en förändring åt vänster mellan valen samtidigt som det är vanligt att artiklarna, sammanvägt, uttrycker en mer ”högerhållen” jämlikhetsuppfattning åren innan riksdagsval. Således är åren 2001, 2005, 2009 och 2013 i en sammanvägd bedömning mer nyliberala än resterande år. Efter 2014 varierar jämlikhetsuppfattningen kraftigt och det går inte att säga att det sker en förändring som är ihållande. En sak som går att säga är att de fyra aspekterna under de senaste fem åren är mer sammanhållna än tidigare och

att de 2019 och 2020 har slagsida åt vänster. Jämför man endast artiklarna från startåret med 2020 så vore det möjligt att hävda en vag förändring åt vänster, dock vore detta en felaktig analys då den inte tar hänsyn till åren mellan start och slut. Det kan påvisas att det inte längre pågår någon tydlig ”högergång”. Däremot tyder åren 2011–2020 på helt olika saker, vissa år kan man se en tydlig skiftning mot jämlikhet som ”lika utfall” medan andra år har en övervikt mot jämlikhet som ”lika möjligheter” varav man inte kan prata om vare sig ”högergång” eller ”vänstervåg”.

5. Slutsats

5.1 Rosornas krig

Rosornas krig syftar på en djupare ideologisk konflikt inom SAP under 1980 och 1990-talen. Däremot är huvudslutsatsen som framkommer i studien att det fortfarande pågår ett rosornas krig. Det ut kämpas kring jämlikhet som ”lika resurser” där materialunderlaget drar åt höger eller vänster från år till år. Som konstaterat ovan går det inte att styrka att det skett någon likriktad förändring av jämlikhetssyn inom SAP. Det finns artiklar som kodas till jämlikhet som ”lika möjligheter” likväl som det finns artiklar som kodas till ”lika utfall” vilket kan beror på att olika företrädare inom partiet har olika syn på jämlikhet. Det går inte heller att bekräfta att ”högergången” har fortsatt samtidigt som det inte går att peka på att det skett en tydligt ”vänstervåg” inom idédebatten. SAP är inget homogent och strömlinjeformat parti där samtliga företrädare har en tydlig jämlikhetspolitisk linje. Vilket för med sig att även idéutvecklingen varierar mellan företrädare. Därav ger analysen slutsatsen att det pågår ett rosornas krig. Samtidigt innebär denna slutsats att den finns olika jämlikhetssyner inom SAP, som kommer till uttryck i idédebatten. Dock går det inte heller att i denna studie dra några generella slutsatser om SAP utan endast kring analysen.

En andra slutsats, som är något underordnad, som hamnar utanför studiens ramverk är att jämlikhetssynen förändrats under valåren. Studien har som nämnt i avgränsningar endast fokus på idédebatten snarare än den praktiska politiken vilket gör denna slutsats väldigt intressant. Men denna slutsats som framkommer tydligt i det idéutvecklande materialet fungerar som en intressant hypotes för potentiell vidare forskning.

5.1.1 Vidare forskning

I denna studie har väldigt stor vikt lagts vid transparensen för att stärka intersubjektiviteten varav även reproducerbarheten är tillgodosedd. Däremot vore det intressant att genomföra studien, i bemärkelsen använda samma analysverktyg, mot ett annat material. Kanske en annan idéutvecklande tidskrift. En annan intressant infallsvinkel inför vidare forskning är att genomföra studien över en längre tidsperiod vilket inte var möjligt inom ramen för denna kandidatuppsats.

I en senare studie vore möjligt att anlägga ett förklarande perspektiv för att kunna förklara varför jämlikhetssynen varierar utifrån idédebatten. En möjlig

hypotes vore medianväljarteoremet som förklaring då det går att se svaga tendenser i underlaget för en förändring som sammanhänger med valåren fram till 2013. Ytterligare en intressant aspekt att undersöka är vilka skribenter som får komma till tals i tidningen eller vilka ämnen man skriver om då detta varierar kraftigt mellan åren.

Ett uppslag som gett sig under studiens gång är att det hade varit intressant och högst relevant att undersöka hur väljarrörelser till och från SAP ser ut. Väljarrörelserna har stor koppling till hur partiet agerar och den socialdemokratiska väljare som lutar åt vänster går kanske till V²² om SAP blir för nyliberalt medan socialdemokraten som lutar åt höger går till C²³ om SAP svänger till vänster. Även denna hypotes utgör en möjlig förklaring till resultaten presenterade ovan. En ytterligare potentiell förklaring är att det råder diskrepans mellan idéer och praktik inom SAP. Det kan vara så att socialdemokratiskt styrda regeringar agerar mer pragmatiskt och behöver ta mer hänsyn till andra partier och till rådande förutsättningar på bekostnad av de egna idéerna. Uppsatsen syftar inte till att spekulera i om det går att se en ”höger” eller ”vänstervåg” i praktiken, varför det inte heller går att se hur idédebatten förhåller sig till praktisk politik.

Uppsatsen avslutas med ett tidsaktuellt Covid-19 uttalande från Magdalena Andersson som samtidigt illustrerar ett potentiellt rosornas krig. Finansministern ger inget tydligt svar på hur hon ser på framtidens omfördelning. På frågan om hon ser ökade skatteintäkter som en lösning för välfärden lyfter hon fram att det handlar om de prioriteringar man väljer att göra (Olsson 2020). Däremot lägger hon ut möjligheten att inte fokusera på att det skall uppstå överskott i statens budget utan att den endast skall vara i balans vilket de facto skulle innebära mer pengar till välfärden utan att omfördelningen behöver öka. Covid-19 epidemin driver, och kommer driva, SAP från det nyliberala och således åt vänster i framtiden enligt finansministern (ibid.).

”Det här är slutet för den nyliberala eran... Framöver kommer vi se att det vi behöver är mer politik, mer gemensamma lösningar. Jag ser framför mig att 2020-talet blir ett decennium där efterfrågan på gemensamma lösningar och mer socialdemokratisk politik ökar. Det här är ett paradigmskifte.” (Andersson 2020)

Den intressanta frågan som måste ställas nu är om det i framtiden kommer att ske en ”vänstervåg”, eller snarare ett paradigmskifte. Är hennes ord bara en bekräftelse på att rosornas krig pågår för fullt inom SAP, eller är det snarare ett uttryck för olika jämlikhetssyner? Idag sker ett rosornas krig utifrån analysen, men frågan är om det kommer att fortsätta efter Covid-19 epidemin. Eller har finansministern rätt med att det kommer ske en ”vänstervåg” i framtiden, vilket i sådana fall endast tiden kan utvisa.

²² Vänsterpartiet.

²³ Centerpartiet.

Referenser

- Anweiler, Oskar, 1994, "Erziehung, Schule und Ausbildung in der DDR-Gesellschaft unter dem Aspekt des Totalitarismus" i *German Studies Review*. vol. 17 nr. 1, s. 67–84
- Badersten, Björn & Jakob Gustavsson. 2015. *Vad är statsvetenskap? Om undran inför politiken*. Lund: Studentlitteratur
- Bauhn, Per. 2015. *Bortom missunnsamhetens etik: argument för ett rättighetsbaserat jämlikhetstänkande*. Stockholm: Timbro Förlag
- Beckman, Ludvig. 2005. *Grundbok i idéanalys*. Stockholm: Santérus förlag
- Bengtsson, Erik & Örjan Nyström. 2010. "Konvergens eller divergens?" i *Fronesis*. nr. 32–33, s. 88–107
- Bengtsson, Håkan A & Tomas Wennström & Lennart Weiss & Stefan Edman & Helle Klein & Widar Andersson. 1992. *En ny social demokrati*. Stockholm: Tidens Förlag
- Bergström, Göran. 1993. *Jämlikhet och kunskap: Debatter och reformstrategier i socialdemokratisk skolpolitik 1975–1990*. Diss., Stockholm: Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet
- Bergström, Göran & Kristina Boréus, 2012. "Idé- och ideologianalys" i Göran Bergström & Kristina Boréus (red.). *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur AB
- Berman, Sheri. 2010. "Vad är socialdemokrati?" i *Fronesis*. nr. 32–33, s. 36–50
- Bernhardsson, Bo. 2010. "I väntan på krispolitik" i *Tiden*. nr. 2, s. 4–5
- Boréus, Kristina. 1994. *Högervåg: Nyliberalismen och kampen om språket i svensk debatt 1969–1989*. Diss., Stockholm: Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet
- Brommesson, Douglas. 2007. *Från Hanoi till Bryssel: Moralsyn i svensk deklarerad utrikespolitik 1969–1996*. Diss., Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet
- Carlén, Stefan & Christer Persson & Daniel Suhonen. 2007. "Ett år med högeralliansen" i *Tiden*. nr. 4, s. 6–11
- Dahl, Birgitta. 2017. "Vi behöver provisoriska utopier i vår tid" i *Tiden*. nr. 1, s. 18–19
- Elmbrant, Björn. 2009. "Vad ska vi göra?" i *Tiden*. nr. 1, s. 6–10
- Fregert, Klas & Lars Jonung. 2018. *Makroekonomi: Teori, politik och institutioner*. Lund: Studentlitteratur
- Friedman, Milton & Rose Friedman. 1979. *Frihet att välja*. Stockholm: Timbro Förlag
- Färm, Daniel. 2019. "Progressiv, hållbar och frihetlig – En alternativ agenda för socialdemokratisk förnyelse utan vänsterpopulism: 5 vägval" i *Tiden*. nr 1, s. 8–9

- Giddens, Anthony. 1998. *Tredje vägen: Om förnyelsen av socialdemokratien*. Stockholm: Atlas Förlag
- Hadenius, Karin. 1990. *Jämlikhet och frihet: Politiska mål för den svenska grundskolan*. Diss., Uppsala: Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet
- Hayek, Friedrich A. 1959. *Frihetens grundvalar*. Stockholm: Ration
- Hällö, Torbjörn. 2020. "Löntagarpolitik för 2020-talet" i *Tiden*. nr. 1, s. 30–34
- Karleby, Nils. 1926. *Socialismen inför verkligheten*. Furusund: Greycat Publishing House
- Karlsson, Sten O. 2010. "Om folkhemsmytens återkomst och socialdemokratins självbild" i *Fronesis*. nr. 32–33, s. 51–67
- Lindholm, Amanda. 2015. "Det handlar om att ta tillbaka facket" i *Tiden*. nr. 4, s. 14–21
- Mathisen, Daniel. 2016. "När samhället rostar sönder" i *Tiden*. nr. 4, s. 16–21
- Nahragi, Laila. 2016. "Enade vi stå, söndrade vi falla" i *Tiden*. nr. 2, s. 38–41
- Nozick, Robert. 1974. *Anarki, stat och utopi*. Stockholm: Timbro Förlag
- Olsson, Hans. 2020. "Finansministern: Coronakrisen är slutet på den nyliberala eran" i *Dagens Nyheter*. 2020-12-20
- Perjus, Bror. 2001. "De globala bolagen hotar frihandeln" i *Tiden*. nr. 6, s. 13–15
- Persson, Margareta. 2009. "Våga utmana hälsosabotörerna!" i *Tiden*. nr. 1, s. 16–19
- Rae, Douglas. 1981. *Equalities*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press
- Rawls, John. 1972. *A theory of justice*. Oxford: Clarendon Press
- Rothstein, Bo. 1996. *The Social Democratic State*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press
- SFS 2008:567. *Diskrimineringslag*
- Stjernfeldt Jammeh, Katrin. 2019. "Malmö och skolmarknaden" i *Tiden*. nr. 3, s. 8–13
- Stjernfeldt Jammeh, Katrin. 2020. "Bostaden är välfärdspolitik" i *Tiden*. nr. 2, s. 16–18
- Strömgren, Andrea. 2007. *Samordning, hyfs och reda Stabilitet och förändring i svensk planpolitik 1945–2005*. Diss., Uppsala: Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet
- Svensson, Torsten. 1994. *Socialdemokratins dominans: En studie av den svenska socialdemokratis partistrategi*. Diss., Stockholm: Almqvist & Wiksell
- Tankesmedjan Tiden = Tankesmedjan Tidens webbplats. *Om tankesmedjan Tiden*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://tankesmedjantiden.se/om-oss/>. Hämtdatum: 2020-11-28.
- Teorell, Jan & Torsten Svensson. 2007. *Att fråga och att svara*. Stockholm: Liber AB
- Thoursie, Anna. 2005. "Att vilja men ändå inte göra" i *Tiden*. nr. 6, s. 29–31
- Tilton, Tim. 1990. *The Political Theory of Swedish Social Democracy*. Oxford: Clarendon Press
- Vedung, Evert. 1977. *Det rationella politiska samtalet*. Stockholm: Aldus Bonnier

- Vedung, Evert. 2018. "Fyra typer av statsvetenskaplig idéanalys" i *Statsvetenskaplig tidskrift*. vol. 120, nr. 2, s. 197–235
- Walzer, Michael, 1983. *Spheres of justice*, New York: Basic Books
- Wennerhag, Magnus & Klas Gustavsson. 2010. "Solidaritet och gemenskap under nya förutsättningar" i *Fronesis*. nr. 32–33, s. 24–35
- Åhlén, David. 2018:1. "En annan jämlikhet" i *Tiden*. nr. 1, s. 35–35
- Åhlén, David. 2018. *En annan Socialdemokrati: om jämlikhet i globaliseringens tid eller lika möjligheter*. Stockholm: Premiss Förlag

Bilaga 1

årgång:nr/ författare.	Individsyn	Frihetssyn	Syn på omfördelning	Omfördelningsprincip
2000:1 Lindgren	B	C	C	C
2000:2 Hägg	C	B	C	C
2000:2 Eklund	A	A	B	B
2000:2 Wennemo	B	B	B	B
2000:2 Söderström	C	B	C	C
2000:3 Svensson	B	B	B	B
2000:3 Söderström	B	B	B	C
2000:3 Lindberg	C	C	B	B
2000:3 Jönsson	C	C	B	C
2000:4 Svensson	C	C	B	C
2000:4 Söderström	C	B	B	B
2000:4 Säfvelin	B	B	C	B
2000:4 Börkenwall & Olsson	C	C	C	B
2000:5 Bohman	B	C	B	B
2000:5 Scocco	A	B	B	B
2000:5 Wigzell	B	A	B	B
2000:6 Svensson	B	B	B	B
2000:6 Söderström	C	C	B	C
2001:1 Stjernkvist	C	B	C	B
2001:1 Engblom	A	C	B	B
2001:1 Andersson	B	C	C	C
2001:2 Söderström	C	B	B	C
2001:2 Bernhardsson	B	C	B	C
2001:2 Lindgren	B	C	C	B
2001:3 Selin	A	A	B	B
2001:4 Ehnmark	C	B	B	B
2001:4 Larsson	B	B	B	B
2001:4 Wennemo	B	B	C	B
2001:5 Jansson	B	B	B	C
2001:5 Lindgren	B	B	B	C
2001:5 Adman	B	B	C	B
2001:6 Perjus	A	B	B	C
2001:6 Svensson	B	B	C	B
2001:6 Andersson	C	B	B	B
2002:1 Andersson	C	C	B	C
2002:2 Svensson	B	B	B	B
2002:2 Häggberg	C	C	B	B
2002:2 Lindgren	B	B	C	B
2002:3 Scocco	C	B	C	B
2002:3 Andersson	C	C	B	C
2002:4 Johansson & Persson	B	C	B	C
2002:4 Hammarberg	C	B	B	B
2002:5 Hjalmarsson	A	A	B	B
2002:6 Tengling	B	A	B	B
2002:6 Nord	C	C	B	B
2003:1 Lindgren	C	C	B	B
2003:1 Kask	C	C	B	C
2003:2 Josefsson	B	B	B	B
2003:2 Johansson & Persson	B	B	C	C
2003:4 Svensson	B	B	B	B
2003:4 Engström	C	B	C	B
2003:5 Lindgren	B	C	B	B
2003:6 Svensson	B	B	B	B
2003:6 Lindgren	B	C	B	B
2003:6 Lundby-Wedin	C	C	C	B
2004:1 Häggberg	A	C	B	B
2004:1 Ringholm	C	C	B	C
2004:2 Hallengren	C	B	B	B
2004:2 Lindgren	B	C	C	C
2004:3 Lundby-Wedin & Wallström	C	B	B	B
2004:3 Andersson	B	B	C	B

2004:4 Söderström	C	B	B	B
2004:5 Svensson	C	B	B	C
2004:5 Söderström	B	B	C	C
2004:5 Petersen	B	B	B	C
2004:6 Svensson	B	C	B	B
2004:6 Lindgren	C	C	C	B
2005:1 Andersson m.fl.	C	C	B	B
2005:1 Olauson & Lindeblad	C	B	A	B
2005:1 Säfvelin	B		B	B
2005:2 Svensson	A	B	B	C
2005:2 Lindgren	C	B	C	C
2005:3 Lindgren	B	B	B	B
2005:3 Ljunggren	B	A	B	B
2005:4 Skagerlind	B	A	B	C
2005:4 Kågesson	B	B	B	B
2005:5 Sommestad	C	B	B	B
2005:5 Lindgren	B	B	C	B
2005:6 Svensson	C	C	C	C
2005:6 Thoursie	B	B	C	C
2006:1 Lindgren	C	B	C	B
2006:2 Elmgren	C	C	B	B
2006:3 Wennemo	C	C	B	C
2006:3 Svensson	C	C	B	B
2006:4 Thunell	B	B	B	B
2006:4 Andersson m.fl.	C	B	B	B
2006:5 Johansson & Persson	C	C	B	B
2006:5 Lindgren	C	B	B	B
2006:6 Sundström	C	C	B	B
2006:6 Engqvist	C	B	B	B
2006:6 Österberg m.fl.	B	B	B	B
2007:1 Bernhardsson	A	B	C	C
2007:1 Andersson & Kainelainen	C	C	C	B
2007:2 Bernhardsson	C	B	B	B
2007:2 Westlund	C	C	C	C
2007:2 Astudillo & Engström	C	B	C	C
2007:3 Bernhardsson	C	C	B	B
2007:3 Jangenäs	C	B	C	B
2007:4 Carlén m.fl.	C	C	C	B
2007:4 Borg	B	A	B	B
2007:5 Bernhardsson	C	B	B	B
2007:5 Lindgren & Johnsson	B	B	C	B
2007:5 Borgnäs	C	C	C	B
2007:6 Granlund	B	B	B	B
2007:6 Lindgren	C	B	B	C
2008:1 Hallengren	B	A	C	C
2008:1 Kielos	C	B	C	C
2008:1 Elmgren	C	B	C	B
2008:2 Bernhardsson	B	B	C	C
2008:2 Borgnäs	C	B	C	B
2008:2 Sahlin	B	C	C	B
2008:3 Andersson	B	C	B	B
2008:3 Fritzon & Persson	C	B	C	C
2008:3 Lindgren	B	B	B	B
2008:4 Bernhardsson	C	C	C	C
2008:4 Palm	B	C	B	B
2008:4 Lönnberg	B	B	B	B
2008:5 Johansson & Persson	B	B	B	C
2008:5 Lindqvist	C	C	C	C
2008:6 Berggren & Laestadius	B	B	B	B
2008: 6 Borgnäs	C	C	C	C
2008:6 Lindgren	B	B	C	B
2009:1 Elmbrant	C	B	B	C

2009:1 Persson	C	A	B	B
2009:1 Järnhult	B	C	B	B
2009:2 Jangenäs & Svenningsson	C	B	B	C
2009:2 Carlsson & Lindgren	C	B	B	C
2009:3 Thoursie	B	B	C	B
2009:3 Toro	C	B	B	B
2009:4 Göransson	C	C	C	B
2009:4 Lindgren	C	B	B	B
2009:5 Sahlin	C	B	B	C
2009:5 Reepalu	C	B	C	C
2009:6 Johansson & Persson	B	C	B	B
2009:6 Andersson	B	B	B	B
2010: 1 Bernhardsson	C	B	C	C
2010:1 Hedborg	C	B	C	B
2010:2 Bernhardsson	C	C	C	C
2010:2 Lindgren	C	C	B	B
2010:3 Olofsson & Wennemo	A	B	B	B
2010:3 Lindgren	C	C	B	C
2010:4 Borgnäs	C	C	C	C
2010:4 Ingelstam	B	B	C	B
2010:5 Lindgren	B	B	B	B
2010:5 Jakobsson	C	C	C	B
2010:6 Hultqvist	B	C	C	B
2010:6 Johansson	C	C	B	B
2011:1 Kolk	C	B	B	C
2011:1 Borgnäs	C	C	B	C
2011:2 Andersson	B	B	C	B
2011:3 Bernhardsson	B	B	B	B
2011:3 Andersson	C	B	C	B
2011:5-6 Suhonen	C	C	C	C
2011:5-6 Almgren m.fl.	B	C	B	B
2011:5-6 Åsbrink	C	C	B	C
2012:1 Suhonen	C	B	C	C
2012:1 Werne	C	C	C	B
2012:2-3 Almgren	B	B	B	B
2012:2-3 Ingesson	C	B	C	C
2012:2-3 Suhonen	B	B	B	B
2012:4 Almgren	C	B	B	C
2012:4 Wingborg	C	C	B	C
2012:5 Sommestad	B	C	B	B
2012:5 Lönnroth	C	C	C	C
2012:6 Mattsson	B	C	B	B
2012:6 Sundgren	C	B	B	B
2013:1 Bergold	C	B	B	B
2013:1 Björnstam	A	B	B	B
2013:1 Lorentzi	C	C	C	C
2013:2-3 Gunnarsson-Östling m.fl.	C	B	C	C
2013:2-3 Thörnquist	B	B	B	B
2013:2-3 Ekman	C	B	B	B
2013:4 Odeberg	B	B	B	B
2013:4 Suhonen	C	B	C	C
2013:5 Eklind Kloo	B	C	C	C
2013:5 Gunnerud	C	B	B	C
2013:6 Bengtsson	C	B	C	B
2013:6 Mårtensson	C	B	B	B
2014:1 Antman Debles	A	B	B	B
2014:1 Rautio	B	B	B	B
2014:1 Linderöth	B	B	B	B
2014:2 Bengtsson	C	B	B	B
2014:2 Lindgren Åsbrink	C	C	C	C
2014:3 Lindgren	C	B	B	B
2014:3 Edmar	C	B	B	B

2014:4 Bengtsson	C	B	B	B
2014:4 Persson	C	B	B	B
2015:1 Meyer von Bremen	B	B	B	B
2015:1 Borgnäs	B	C	B	C
2015:2 Engström	C	B	B	C
2015:2 Ylvasdotter	A	B	B	B
2015:3 Arvidsson	C	C	B	B
2015:3 Björnsson	C	A	B	B
2015:4 Lindholm	C	B	B	B
2015:4 Ljunggren	B	B	B	B
2015:4 Eklind Kloo	C	B	C	B
2016:1 Bengtsson	C	B	B	B
2016:1 Kjellgren	C	B	C	C
2016:2 Ljunggren	C	B	B	B
2016:2 Naraghi	C	C	C	C
2016:2 Kara	B	C	C	B
2016:3 Rastegar	B	C	B	B
2016:3 Orback & Tersman	C	C	B	B
2016:4 Mathisen	C	C	C	C
2016:4 Elmgren	B	B	C	C
2017:1 Dahl	C	B	B	B
2017:1 Lindgren Åsbrink	B	B	B	C
2017:1 Ryder	B	C	B	B
2017:2 Lindgren	B	B	B	B
2017:2 Wångborg	B	B	B	B
2017:3 Petersen	C	B	C	C
2017:3 Bengtsson	C	B	B	B
2017:4 Bengtsson	B	C	C	B
2017:4 Elebro	C	B	B	B
2018:1 Kjellgren	B	A	B	B
2018:1 Åhlén	A	B	B	B
2018:2 Linderoth	B	B	B	B
2018:2 Bushby	B	C	C	B
2018:3 Färm	A	B	B	B
2018:3 Pelling	B	B	B	B
2018:3 Greider	C	C	B	C
2018:4 Mathisen	C	C	B	B
2018:4 Färm	C	B	B	B
2019:1 Hadzialic	C	B	B	B
2019:1 Färm	C	C	C	B
2019:1 Almqvist	C	B	C	C
2019:1 Kjellgren	C	B	B	B
2019:2 Moula	C	B	B	C
2019:2 Bustos m.fl.	B	C	B	C
2019:2 Hällö	C	C	C	C
2019:3 Stjernfelt Jammeh	C	C	C	C
2019:3 Odeberg	C	B	B	B
2019:4 Andersson	B	B	B	C
2019:4 Baudin	C	C	C	B
2019:4 Lager & Fastesson Lindgren	B	B	C	C
2020:1 Sundin	C	C	B	B
2020:1 Moula & Rynosen	C	C	B	C
2020:1 Hällö	B	B	C	C
2020:1 Lindgren Åsbrink	B	C	C	C
2020:2 Stjernfeldt Jammeh	B	C	B	B
2020:2 Gerlach & Lorentzi	C	B	C	C
2020:3 Enfeldt	B	B	B	C
2020:3 Fastesson Lindgren	B	B	C	C
2020:3 Pettersson & Aura	B	A	B	B